MEI 2019

Bijlage: rijksvaccinatieprogramma Fryslân

Vaccinatiegraad

Sinds 1 januari 2019 valt een deel van de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) onder bestuurlijke verantwoordelijkheid van de gemeenten. Het beoogde doel van de decentralisatie van het RVP was om ook in de toekomst de samenhang tussen de uitvoering van het RVP en jeugdgezondheidzorg (JGZ) te waarborgen. GGD Fryslân houdt, met het oog op de veranderende vaccinatiegraad, het landelijke beleid nauwlettend in de gaten en handelt hier naar.

In deze notitie laten wij u zien wat u van GGD Fryslân zoal kunt verwachten met betrekking tot de vaccinatiegraad. Wij lichten het belang van het RVP en een hoge vaccinatiegraad toe. Ook gaan we in op de huidige situatie in Fryslân en het beleid dat we volgen.

Rollen en verantwoordelijkheden

Gemeenten Bestuurlijk verantwoordelijk voor de uitvoering RVP, toezicht op de uitvoeringsorganisatie, onder nadere t.a.v. nastreven hoge vaccinatiegraad. Financiering van de uitvoeringsorganisatie.

RIVM Inhoud, regie, coördinatie, landelijke registratie binnen het RVP.

GGD Fryslân Uitvoeringsorganisatie van het RVP en jeugdgezondheidszorg: toedienen en registreren van de vaccinaties, verstrekken van gegevens over de vaccinaties aan het RIVM. De afdeling infectieziektebestrijding overlegt ter versterking van de samenwerking periodiek met de uitvoeringsorganisatie (i.c. de productgroep JGZ van GGD Fryslân) over de rapportage over vaccinatiegraad.

Het belang van een hoge vaccinatiegraad

Vaccinatiegraad

De World Health Organisation heeft internationale vaccinatiedoelstellingen geformuleerd in het 'Global Vaccine Action Plan', en in Europa in het 'European Vaccine Action Plan'. Deze zijn onder meer: een Difterie-Kinkhoest-Tetanus vaccinatiegraad van ≥ 95% op landelijk niveau én ≥90% in 90% van de regio's. Ook voor mazelen (BMR-vaccinatie) wordt een vaccinatiegraad van ≥95% nagestreefd.

Beide doelstellingen worden momenteel in Nederland niet meer gehaald door de dalende vaccinatiegraad. Overigens lijkt de vaccinatiegraad - volgens de laatste berichten van het RIVM (18 januari 2019) - niet verder te dalen.

Groepsimmuniteit

De precieze mechanismen van groepsimmuniteit verschillen per infectieziekte en worden nog niet helemaal begrepen. Voor een aantal infectieziekten is de benodigde vaccinatiegraad voor groepsimmuniteit ongeveer bekend (o.a. mazelen 83-94%, kinkhoest 92-94%, bof 75-86%, polio 80-86%).

Vaccinatiegraad en groepsimmuniteit

Iemand die is gevaccineerd tegen een infectieziekte of deze heeft doorgemaakt, is beschermd tegen deze infectieziekte. De exacte beschermingsduur wisselt per infectieziekte van enige jaren tot levenslang. De vaccinatiegraad is het percentage mensen dat een bepaalde vaccinatie heeft ontvangen ten opzichte van de mensen die voor toediening van de vaccinatie in aanmerking komen in een populatie. Bij een hoge vaccinatiegraad ontstaat groepsimmuniteit (groepsbescherming): doordat de meeste personen in de groep zijn beschermd wordt de kans op introductie en overdracht van een infectieziekte klein. Daardoor worden ook de personen beschermd die (nog) niet zijn gevaccineerd of om medische redenen niet kunnen worden gevaccineerd.

Risico

Een lagere vaccinatiegraad in een bepaalde gemeente hoeft echter niet meteen tot problemen te leiden. Immers, zolang de omliggende gemeenten/regio's een voldoende hoge vaccinatiegraad hebben, is de kans op een infectieziekte klein. Als in een groter gebied de vaccinatiegraad afneemt, dan leidt dit op termijn wel tot problemen doordat de kans op introductie groter wordt en de beschermingsgraad in de groep afneemt. Daarom is het zeker wél van belang te streven naar een zo hoog mogelijke vaccinatiegraad. Een lage regionale vaccinatiegraad is onwenselijk omdat het ook bijdraagt aan een lage landelijke vaccinatiegraad.

De staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft daarom in de kamerbrief 'Verder met vaccineren' van 19 november 2018 diverse maatregelen genoemd, die op landelijk en regionaal niveau worden opgepakt.

Kamerbrief 'Verder met vaccineren'

(door staatssecretaris Paul Blokhuis dd 19-11-2018)

Staatssecretaris Paul Blokhuis heeft in november 2018 de brief 'verder met vaccineren' naar de Tweede Kamer gestuurd, omdat hij de dalende vaccinatiegraad een zorgelijke ontwikkeling vindt. In de brief geeft hij aan welke maatregelen hij wil nemen om de dalende trend te keren.

De staatssecretaris wil in 2019 een vaccinatiealliantie vormen, waarvoor alle partijen die het belang van vaccinaties willen onderstrepen worden uitgenodigd deel te nemen. Deze krachtenbundeling heeft tot doel om meer zichtbaarheid te geven aan het belang van vaccinaties.

Naast eerder genomen maatregelen als meer tijd voor voorlichting (tijdens contactmomenten op het consultatiebureau), en een e-learning met verdiepende scholing voor JGZ-professionals, beschrijft de staatssecretaris een zestal actielijnen, die hij verder wil inzetten:

1. Beter aansluiten met onderzoek, voorlichting en communicatie
2. Actief tegengaan van onjuiste informatie
3. Rol van professionals verder versterken
4. Mogelijkheden bieden om vaccinaties in te halen
5. Meer aandacht voor HPV
6. Onderzoek naar oplossingsrichtingen met betrekking tot de kinderopvang

Over deze onderwerpen zullen we de komende tijd dus ongetwijfeld meer horen, onder andere vanuit het RIVM en het ministerie van VWS.

Het landelijk beleid in Fryslân

In Fryslân wordt geen specifiek regionale of provinciale aanpak vaccinatiegraad gehanteerd. De landelijke activiteiten worden nauw gevolgd en hier wordt beleid op gemaakt. Zo wordt in Fryslân het landelijke beleid van staatssecretaris Blokhuis opgevolgd: er is onder andere extra tijd beschikbaar bij een eerste gesprek en JGZ-medewerkers volgen een e-learning. In Fryslân stellen wij ook strenge eisen aan de deskundigheid van medewerkers, opdat ouders en jongeren juist geïnformeerd worden.

Tijdspad 2019

Juni	Rapport RIVM verslagjaar 2019 voor Fryslân verwacht.
Juni-september	Analyse en interpretatie van de cijfers.
Oktober	Terugkoppeling naar en bespreken met gemeenten.

De vaccinatiegraad in Fryslân

De vaccinatiegraad in Fryslân is voor alle vaccinaties, behalve HPV, boven het landelijke gemiddelde. De voorlopige opkomstcijfers in de eerste maanden van 2019 voor de HPV-vaccinatie laten een positief beeld zien.

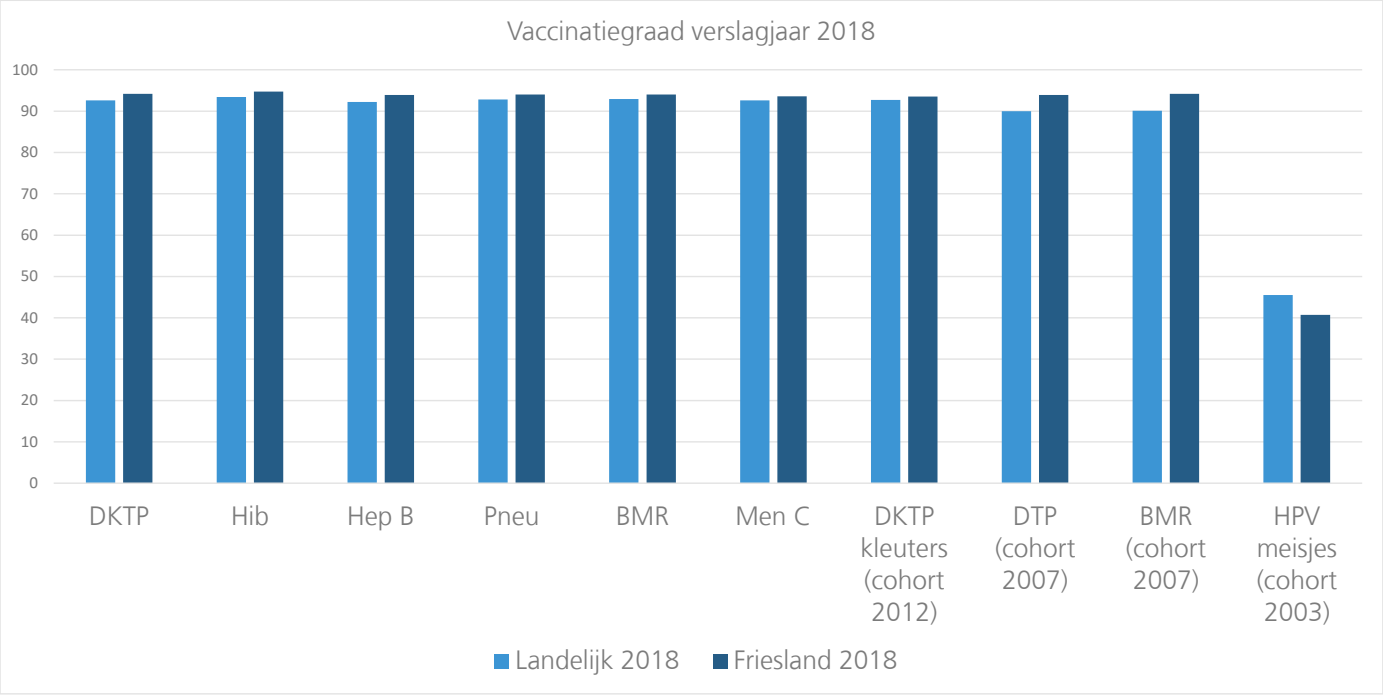

Welke ontwikkelingen zijn er binnen het RVP?

2018 De meningokokken C-vaccinatie voor zuigelingen is vervangen door de meningokokken ACWY-vaccinatie.

2019 Naar verwachting wordt eind 2019 de maternale kinkhoestvaccinatie geïmplementeerd via de JGZ (kinkhoestvaccinatie voor zwangeren).

Het rota-virusvaccinatie voor bepaalde doelgroepen wordt ingevoerd via de JGZ (prematuren, kinderen met laag geboortegewicht en/of aangeboren afwijkingen).

2020 Invoering van meningokokken ACWY-vaccinatie voor 14-jarigen.

In 2018 en 2019 worden alle 14- t/m 18-jarigen door de JGZ uitgenodigd voor de meningokokken ACWY-vaccinatie. (Dit is een landelijke maatregel.)

Bronnen

1. VNG, Handreiking - Uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma door gemeenten in samenhang met afspraken over de Jeugdgezondheidszorg
2. RIVM, artikel website - Geen verdere afname vaccinatiegraad
3. Rijksoverheid, kamerstuk - Verder met vaccineren
4. RIVM, publicatie - Vaccinatiegraad en jaarverslag Rijksvaccinatieprogramma Nederland 2017